

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

Ю. Л. Коваленко

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

*(для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання
зі спеціальності 101 – Екологія)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2023

УДК 504.054

Коваленко Ю. Л. Оцінка впливу на довкілля : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання зі спеціальності 101 – Екологія) / Ю. Л. Коваленко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 46 с.

Автор

канд. техн. наук Ю. Л. Коваленко

Рецензент

В. Є. Бекетов, кандидат технічних наук, доцент кафедри інженерної екології міст (Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова)

Рекомендовано кафедрою інженерної екології міст, протокол № 1 від 05. 09. 2022.

© Ю. Л. Коваленко, 2023

© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Нормативно-правова база. визначення термінів. Зміст і суб'єкти оцінки впливу на довкілля.....	4
2 Сфера застосування оцінки впливу на довкілля.....	8
3 Звіт з оцінки впливу на довкілля.....	11
4 Методологія оцінки впливу на довкілля та розробки природоохоронних заходів.....	13
5 Гласність оцінки впливу на довкілля.....	16
6 Повідомлення про плановану діяльність.....	18
7 Громадське обговорення.....	20
8 Висновок з оцінки впливу на довкілля. Порядок фінансування оцінки впливу на довкілля.....	27
9 Післяпроєктний моніторинг. оцінка транскордонного впливу на довкілля.....	30
10 Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля. Припинення діяльності підприємств.....	34
11 Порядок ведення єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.....	35
12 Законодавство ЄС у сфері оцінки впливу на навколишнє середовище.....	38
13 Стратегічна оцінка.....	40
Список рекомендованих джерел.....	45

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» є формування у здобувачів освіти знань стосовно дотримання екологічних вимог в процесі оформлення документації щодо розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів.

Підприємства, діяльність яких супроводжується негативним впливом на довкілля, повинні проходити процедуру оцінки впливу на довкілля.

За її результатами, підприємство отримує висновок, у якому визначені природоохоронні заходи, виконання яких дозволяє будівництво і експлуатацію підприємства.

Заходи, які повинен виконати суб'єкт господарювання, визначаються з урахуванням того, щоб вплив на довкілля не перевищував встановлені нормативні рівні.

1 НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ.

ЗМІСТ І СУБ'ЄКТИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Порядок проведення процедури оцінки впливу на довкілля врегульовано нормативно-правовими актами:

- Закон України Про охорону навколишнього природного середовища;
- Закон України Про оцінку впливу на довкілля;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1010.

Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 989.

Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля;

– Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026.

Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля;

– Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026.

Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Закон України Про охорону навколишнього природного середовища встановлює екологічні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації підприємств, згідно з якими забезпечується:

– екологічна безпека людей;

– раціональне використання природних ресурсів;

– дотримання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище.

проекти господарської та іншої діяльності повинні мати матеріали оцінки її впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людей.

Оцінка здійснюється з урахуванням:

– вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

– екологічної ємності даної території;

– стану навколишнього природного середовища в місці, де планується розміщення об'єктів;

– екологічних прогнозів;

– перспектив соціально-економічного розвитку регіону;

– потужності та видів сукупного впливу шкідливих факторів та об'єктів на навколишнє природне середовище.

Підприємства, установи та організації, які розміщують, проектують, будують, реконструюють, технічно переозброюють, вводять в дію підприємства, споруди, а також проводять дослідну діяльність, що за їх оцінкою може негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища, подають центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, спеціальну заяву про це.

Забороняється введення в дію об'єктів, на яких не забезпечено додержання всіх екологічних вимог і виконання заходів, передбачених у проєктах на будівництво та реконструкцію.

Терміни, які застосовуються в процесі оцінки впливу на довкілля, визначені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»:

Вплив на довкілля (далі – вплив) – будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.

Громадськість – одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи.

Планована діяльність – планована господарська діяльність, що включає будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів, інше втручання в природне середовище; планована діяльність не включає реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, розширення, перепрофілювання об'єктів, інші втручання в природне середовище, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Уповноважений територіальний орган – обласні, міські Київська та Севастопольська державні адміністрації (відповідний підрозділ з питань екології та природних ресурсів), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів.

Уповноважений центральний орган – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Згідно із Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1010 встановлені критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля.

Оцінці впливу на довкілля не підлягає планована діяльність, у разі, коли вона спрямована виключно на забезпечення оборони держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків антитерористичної операції.

Оцінці впливу на довкілля не підлягають:

- переоснащення технологічного устаткування, що розташовано в існуючих цехах, якщо в результаті такого переоснащення господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних відходів, збільшення викидів та скидів, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення;

- капітальний ремонт інженерних мереж в межах існуючої мережі та у межах відведення земельних ділянок, за винятком виконання таких робіт на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;

- капітальний ремонт та реконструкція окремих виробничих споруд без перепрофілювання та зміни зовнішніх геометричних розмірів;

- розширення господарської діяльності або об'єктів, які не підлягали оцінці впливу на довкілля;

- розширення об'єктів, які підлягали оцінці впливу на довкілля та щодо яких було отримано висновок з оцінки впливу на довкілля, якщо зазначене розширення не перевищуватиме порогових значень впливу;

- перепрофілювання об'єктів з метою провадження господарської діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля.

Зміст процедури оцінки впливу на довкілля передбачає:

- підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;

- проведення громадського обговорення;

- аналіз уповноваженим органом інформації, наданої у звіті з оцінки впливу на довкілля, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу;

– надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля;

– врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності.

Суб'єкти оцінки впливу на довкілля:

– суб'єкти господарювання;

– органи державної влади;

– органи місцевого самоврядування, які є замовниками планованої діяльності і прирівнюються до суб'єктів господарювання;

– уповноважений центральний орган;

– уповноважені територіальні органи;

– громадськість;

– держава походження та зачеплена держава.

2 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Сферу застосування оцінки впливу на довкілля визначено Законом України Про оцінку впливу на довкілля.

Здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності першої і другої категорії.

Планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Планована діяльність, що належить до першої категорії підлягає розгляду щодо наявності підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України.

Перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, включає:

– нафтопереробні та газопереробні заводи;

– теплові електростанції потужністю 50 мегават і більше з використанням органічного палива, атомні електростанції та інші ядерні реактори;

– установки для виробництва або збагачення ядерного палива, установки для переробки відпрацьованого ядерного палива та високоактивних відходів, установки для захоронення радіоактивних відходів;

– чорну та кольорову металургію;

– споруди з видобування, виробництва і перероблення азбесту, потужністю понад 20 тисяч тонн на рік;

– хімічне виробництво;

– будівництво аеропортів і аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною 2100 метрів і більше, автомагістралей автомобільних доріг загального користування, що мають чотири чи більше смуги руху, магістральних залізничних ліній загального користування;

– операції у сфері поводження з небезпечними відходами та у сфері поводження з побутовими відходами обсягом 100 тонн на добу або більше;

– кар'єри та видобування корисних копалин відкритим способом на площі понад 25 гектарів;

установки для очищення стічних вод продуктивністю, що перевищує еквівалент чисельності населення в розмірі 150 тисяч осіб.

Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включає:

– глибоке буріння, у тому числі геотермальне буріння, буріння з метою зберігання радіоактивних відходів, буріння з метою водопостачання;

– сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивація та меліорація земель на територіях площею 20 гектарів і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;

– насадження лісу на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;

– зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення;

– потужності для вирощування: птиці (40 тисяч місць і більше); свиней (1 тисяча місць і більше, для свиноматок – 500 місць і більше); великої та дрібної рогатої худоби (1 тисяча місць і більше); кролів та інших хутрових тварин (2 тисячі голів і більше);

– видобування корисних копалин;

– зберігання та переробка вуглеводневої сировини;

– гідроелектростанції на річках;

– вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше;

– виробництво та обробку металу;

– виробництво і складання автомобілів, літаків, залізничного рухомого складу;

– переробку мінеральної сировини;

– виробництво цементу або цементного клінкеру;

– виробництво скла в обсязі, що перевищує 20 тонн на добу;

– установки для виробництва вибухових речовин;

– зберігання хімічних продуктів;

– виробництво продуктів харчування шляхом обробки та переробки: сировини тваринного походження (крім молока) продуктивністю виходу готової продукції понад 75 тонн на добу; сировини рослинного походження продуктивністю виходу готової продукції понад 300 тонн на добу;

– підприємства текстильної, шкіряної, деревообробної і паперової промисловості продуктивністю понад тонну на добу:

– інфраструктурні проєкти з будівництва житлових кварталів та торговельних чи розважальних комплексів поза межами населених пунктів на площі 1,5 гектара і більше, автостоянок на площі не менш як 1 гектар і більш як на 100 паркомісць;

– будівництво аеропортів та аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною до 2 100 метрів;

– деякі інші види діяльності.

3 ЗВІТ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті інформації.

Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- опис планованої діяльності, зокрема, опис місця провадження планованої діяльності, цілі планованої діяльності;
- опис характеристик діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- опис основних характеристик планованої діяльності, наприклад, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати;
- оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів, забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- опис виправданих альтернатив (географічного або технологічного характеру) планованої діяльності, причин обрання запропонованого варіанта;
- опис поточного стану довкілля та опис його ймовірної зміни без здійснення планованої діяльності в межах того, наскільки природні зміни від базового сценарію можуть бути оцінені на основі доступної екологічної інформації та наукових знань;
- опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності, у тому числі здоров'я населення, стан фауни, флори, біорізноманіття, землі, ґрунтів, води, повітря, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами;
- опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності, зумовленого:
  - виконанням підготовчих і будівельних робіт та провадженням планованої діяльності;

– використанням природних ресурсів, зокрема земель, ґрунтів, води та біорізноманіття;

– викидами та скидами забруднювальних речовин, шумовим, вібраційним, світловим, тепловим та радіаційним забрудненням, випроміненням та іншими факторами впливу, а також здійсненням операцій у сфері поводження з відходами;

– ризиками для здоров'я людей, об'єктів культурної спадщини та довкілля, у тому числі через можливість виникнення надзвичайних ситуацій;

– кумулятивним впливом інших наявних об'єктів;

– впливом планованої діяльності на клімат;

– технологією і речовинами, що використовуються;

– опис методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливів на довкілля, а також використовувані дані про стан довкілля;

– опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля;

– опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проєкту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів реагування на надзвичайні ситуації;

– визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту;

– усі зауваження і пропозиції, що надійшли до уповноваженого органу, а також таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення отриманих зауважень та пропозицій;

– стислий зміст програм моніторингу щодо впливу на довкілля;

– резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію;

– список посилань із зазначенням джерел, що використовуються.

Суб'єкт господарювання подає звіт з оцінки впливу на довкілля та оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на

довкілля в письмовій формі на паперових носіях та в електронному вигляді, уповноваженому органу.

Протягом трьох робочих днів з дня отримання уповноважений орган вносить звіт з оцінки впливу на довкілля до Єдиного реєстру.

Якщо на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган виявить, що планована діяльність може мати значний транскордонний вплив або вплив на довкілля двох і більше областей, він не пізніше трьох робочих днів, передає документацію уповноваженому центральному органу для проведення громадського обговорення в адміністративно-територіальних одиницях, які можуть зазнати впливу планованої діяльності, та надання висновку з оцінки впливу на довкілля, про що одночасно повідомляє суб'єкта господарювання.

Звіт з оцінки впливу на довкілля підписується всіма його авторами та зберігається в Єдиному реєстрі не менш як п'ять років з дня отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Громадськість має право подавати будь-які зауваження чи пропозиції без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із занесенням до протоколу громадських слухань.

Уповноважений орган, зобов'язаний забезпечити громадське обговорення у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

4 МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА РОЗРОБКИ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193.

Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет:

1) прогнозованих змін у складі і властивостях атмосферного повітря у зв'язку з провадженням планованої діяльності;

2) перевищення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря та гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі за межами санітарно-захисної зони (у разі, якщо таке перевищення визначено за розрахунками);

3) оцінки рівня ризику для здоров'я та визначення прийняттого ризику.

Нормативи екологічної безпеки встановлено Державними санітарними правилами охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами), які затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 9 липня 1997 р. № 201.

Гігієнічні нормативи допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць враховують значення встановлених коефіцієнтів комбінованої дії хімічних речовин, максимальні разові та середньодобові гранично допустимі концентрації.

Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на основі:

- оцінки викидів в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- розрахунків забруднення атмосферного повітря.

Міндовкілля пропонує такі методики розрахунку викидів:

– ГКД 34.02.305-2002 Выбросы загрязняющих веществ в атмосферу от энергетических установок. Методка определения. 2002;

– Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із теплосилових установок, номінальна теплова потужність яких перевищує 50 МВт, затверджені наказом Мінприроди від 22.10.2008 № 541, зареєстровано у Мін`юсті 17.11.2008 за №1110/15801;

– Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря із котелень, що працюють на лушпинні соняшнику,

затверджені наказом Мінприроди України від 13.10.2009 №540, зареєстровано в Міністерстві юстиції 04.11.2009 за №1023/17039;

– Типова методика визначення питомих викидів від виробництв по галузях промисловості. Основні положення, затверджено заступником Міністра екології та природних ресурсів України М. Стеценко 25.12.2000;

– Сборник методик по расчёту выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами. Ленинград, Гидрометеиздат, 1986;

– Збірник показників емісії (питомих викидів) забруднюючих речовин в атмосферне повітря різними виробництвами (т.1–3). Український науковий центр технічної екології. Донецьк, 2004 р.

Для визначення узагальнених показників викидів використовуються показники викидів забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище на одиницю використаної сировини або виробленої продукції для виробництв та технологічних процесів.

Оцінку викидів за певною забруднювальною речовиною рекомендується проводити з урахуванням усіх джерел викидів даної речовини у зоні впливу джерел викидів, передбачених планованою діяльністю.

У разі відсутності даних про усі стаціонарні джерела викидів, розташовані у зоні впливу, в оцінці впливу доцільно враховувати, у першу чергу, джерела, якими володіє, користується чи розпоряджається суб'єкт господарювання.

В оцінці внеску планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря доцільно враховувати заплановані заходи зі зменшення обсягів забруднення повітря, які зобов'язаний вжити суб'єкт господарювання.

Обов'язки суб'єктів господарювання щодо охорони атмосферного повітря встановлено Законом України «Про охорону атмосферного повітря»:

– здійснювати організаційно-господарські, технічні та інші заходи щодо забезпечення виконання вимог, передбачених нормативами екологічної безпеки у галузі охорони атмосферного повітря, дозволами на викиди забруднювальних речовин;

– вживати заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднювальних речовин і зменшення впливу фізичних факторів;

– забезпечувати безперебійну ефективну роботу і підтримання у справному стані споруд, устаткування та апаратури для очищення викидів і зменшення рівнів впливу фізичних та біологічних факторів;

– здійснювати контроль за обсягом і складом забруднювальних речовин, що викидаються в атмосферне повітря організованими та неорганізованими стаціонарними джерелами викидів, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік;

– заздалегідь розробляти спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і вживати заходів для ліквідації причин, наслідків забруднення атмосферного повітря;

– забезпечувати здійснення періодичних та/або автоматизованих інструментально-лабораторних вимірювань параметрів викидів

– здійснювати контроль за проектуванням, будівництвом і експлуатацією споруд, устаткування та апаратури для очищення газопилового потоку.

Для розрахунків концентрацій в атмосферному повітрі забруднювальних речовин, що містяться у викидах промислових підприємств використовують програмні продукти, рекомендовані Міндовкілля.

5 ГЛАСНІСТЬ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

У процесі оцінки впливу на довкілля забезпечується гласність оцінки впливу на довкілля, своєчасне та ефективне інформування громадськості.

Документи, які оприлюднюються:

– повідомлення про плановану діяльність;

– оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;

- інформація про висновок з оцінки впливу;
- рішення про провадження планованої діяльності.

Шляхи оприлюднення:

– уповноважений територіальний орган розміщує зазначені документи на офіційному вебсайті в мережі Інтернет;

– суб'єкт господарювання не пізніше трьох робочих днів з дня їх подання уповноваженому органу, шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації, визначених суб'єктом господарювання, територія розповсюдження яких охоплює адміністративно-територіальні одиниці, які можуть зазнати впливу та розміщуються на дошках оголошень органів місцевого самоврядування.

Уповноважений центральний орган розміщує зазначені документи на офіційному веб-сайті якщо планована діяльність:

- належить до першої категорії або може мати транскордонний вплив;
- може мати вплив на довкілля двох і більше областей;
- стосується зони Чорнобильської катастрофи;
- фінансуватиметься із залученням іноземних кредитів.

Звіт з оцінки впливу на довкілля та надана суб'єктом господарювання інша документація, необхідна для оцінки впливу на довкілля, є відкритими:

– надаються уповноваженим органом, органом місцевого самоврядування та суб'єктом господарювання для ознайомлення шляхом їх розміщення у місцях, доступних для громадськості у приміщеннях уповноваженого органу, органу місцевого самоврядування, у приміщенні суб'єкта господарювання.

Громадськості надається можливість робити копії із зазначеної документації, а також можливість ознайомлення з інформацією за місцем розміщення.

Уповноважені органи забезпечують безоплатний доступ громадськості до всієї інформації, що стосується процесу прийняття висновку.

Якщо документація містить конфіденційну інформацію суб'єкта господарювання, така інформація відокремлюється, а решта інформації

надається для ознайомлення громадськості. Інформація, що стосується впливу на довкілля залишається відкритою.

Опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації, розміщення на дошках оголошень та виготовлення копій для їх розміщення забезпечує суб'єкт господарювання.

Уповноважений центральний орган веде Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля. Інформація, внесена до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, є відкритою, вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет.

6 ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган про намір провадити плановану діяльність шляхом подання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, у письмовій формі та в електронному вигляді за місцем провадження такої діяльності. Повідомлення може бути подано особисто заявником, надіслано засобами поштового зв'язку або в електронній формі із застосуванням засобів електронних комунікацій.

У повідомленні про плановану діяльність наводиться інформація про:

- суб'єкта господарювання – назва, юридична адреса, номер телефону;
- плановану діяльність, її характеристику, технічні альтернативи;
- місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи;
- соціально-економічний вплив планованої діяльності;
- загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо);
- екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами;
- необхідну еколого-інженерну підготовку і захист території за альтернативами;
- сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля;

- належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності, які підлягають оцінці впливу на довкілля;
- наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;
- передбачену процедуру оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості;
- процедуру громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;
- вид рішення про провадження планованої діяльності та орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення;
- найменування уповноваженого органу, до якого подається повідомлення про плановану діяльність та якому надсилаються зауваження та пропозиції громадськості.

Уповноважений територіальний орган протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, надсилає таке повідомлення до уповноваженого центрального органу та одночасно повідомляє про це суб'єкта господарювання, якщо планована діяльність:

- належить до першої категорії або може мати значний транскордонний вплив;
- може мати вплив на довкілля двох і більше областей ;
- стосується зони Чорнобильської катастрофи;
- фінансуватиметься із залученням іноземних кредитів.

Повідомлення про плановану діяльність оприлюднюється уповноваженим органом протягом трьох робочих днів з дня надходження.

Протягом 20 робочих днів з дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність громадськість може надати уповноваженому органу

зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. У разі отримання зауважень і пропозицій громадськості, уповноважений орган надає суб'єкту господарювання копії зауважень і пропозицій протягом трьох робочих днів з дня їх отримання.

Вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, подається та оприлюднюється одночасно з повідомленням про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Уповноважений орган надає умови протягом 30 робочих днів з дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля.

Суб'єкт господарювання при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтовано відхиляє зауваження і пропозиції громадськості.

7 ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ

Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля проводиться у формі громадських слухань та у формі надання письмових зауважень і пропозицій (у тому числі в електронному вигляді).

Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення і триває не менше 25 робочих днів і не більше 35 робочих днів. Усі пропозиції та зауваження громадськості підлягають розгляду уповноваженим органом. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються. У разі ненадання зауважень та пропозицій вважається, що зауваження та пропозиції відсутні.

Уповноважений орган забезпечує підготовку звіту про громадське обговорення. Невід'ємною частиною звіту про громадське обговорення є відомості про оприлюднення інформації, перелік матеріалів, наданих на розгляд громадськості, протоколи громадських слухань, отримані письмові зауваження і пропозиції громадськості, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих зауважень та пропозицій. Звіт про громадське обговорення вноситься до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Порядок проведення громадських слухань затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 989.

Уповноважений орган забезпечує проведення громадських слухань у процесі громадського обговорення планованої діяльності шляхом:

- оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- проведення громадських слухань;
- розгляду, повного врахування, часткового врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій громадськості;
- внесення до Єдиного реєстру звіту про громадське обговорення.

Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля має містити інформацію про:

- плановану діяльність;
- суб'єкта господарювання;
- уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення;
- процедуру прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля;
- строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- державний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності;

– орган, до якого направляються запитання, зауваження чи пропозиції, та строки подання запитань, зауважень і пропозицій, у тому числі його поштову та електронну адреси, на які надсилаються пропозиції та зауваження;

– наявну екологічну інформацію щодо планованої діяльності;

– місце розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля, а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними.

Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля розміщується на офіційному веб-сайті уповноваженого територіального органу, на дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях де планується провадити плановану діяльність.

Уповноважений орган може залучати до проведення громадських слухань організатора громадських слухань.

Організатор громадських слухань визначається один раз на рік на конкурсній основі за договором. У разі проведення уповноваженим органом громадських слухань самостійно відповідний орган виконує всі функції, передбачені цим Порядком для організатора громадських слухань.

Організатором громадських слухань може бути юридична або фізична особа - підприємець, яка має досвід у сфері охорони довкілля не менше двох років та людські і технічні ресурси, для проведення громадських слухань.

Організатор громадських слухань повинен бути незалежним, об'єктивним та неупередженим і не мати потенційного конфлікту інтересів. Юридична або фізична особа – підприємець, яка залучалася суб'єктом господарювання до розроблення документації щодо планованої діяльності на попередніх етапах, не може бути організатором громадських слухань. Організатор громадських слухань зобов'язаний повідомити про конфлікт інтересів уповноваженому органу. У такому випадку уповноважений орган проводить громадські слухання самостійно.

Організатор громадських слухань:

– проводить громадські слухання;

– реєструє учасників громадських слухань у журналі;

- реєструє виступи учасників громадських слухань у журналі;
- забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань;
- здійснює головування під час громадських слухань;
- готує протокол громадських слухань.

Під час громадського обговорення планованої діяльності може проводитися одне або більше громадських слухань. Кількість громадських слухань визначається суб'єктом господарювання з урахуванням масштабів очікуваного впливу, а також таких умов:

- якщо вплив планованої діяльності не поширюється за межі області, громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності або в адміністративному центрі адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності;

- якщо вплив планованої діяльності поширюється на дві та більше областей, але менше ніж на третину областей України, громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в адміністративних центрах адміністративно-територіальних одиниць, які можуть зазнати впливу планованої діяльності;

- якщо вплив планованої діяльності поширюється більше ніж на третину областей України, громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, в адміністративних центрах адміністративно-територіальних одиниць третини областей України, які можуть зазнати впливу планованої діяльності, та додатково в м. Києві.

Громадські слухання проводяться не раніше ніж через десять робочих днів з дня оприлюднення уповноваженим органом оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля.

До подання оголошення про початок громадського обговорення суб'єкт господарювання може провести консультації з уповноваженим органом щодо місця та часу проведення громадських слухань з урахуванням можливості забезпечення присутності всіх потенційних учасників.

Громадські слухання вважаються такими, що не відбулися, якщо на такі слухання не з'явився:

- їх організатор;
- суб'єкт господарювання.

У разі визнання громадських слухань такими, що не відбулися у зв'язку з неявкою організатора громадських слухань, проводяться повторні громадські слухання. Опублікування оголошення про проведення повторних громадських слухань та проведення повторних громадських слухань здійснюється за рахунок організатора громадських слухань.

Проведення повторних громадських слухань відбувається не раніше ніж через п'ять робочих днів після офіційного оприлюднення оголошення про проведення повторних громадських слухань.

Організатор громадських слухань забезпечує запис громадського слухання із застосуванням засобів аудіо- або відеофіксації. Аудіо- або відеозапис є невід'ємною частиною протоколу громадських слухань.

Громадські слухання проводяться під головуванням організатора громадських слухань, який зобов'язаний:

- відкривати громадські слухання (представляти головуючого та суб'єкта господарювання, плановану діяльність);
- оголошувати порядок денний і регламент громадських слухань;
- інформувати про ведення аудіо- та/або відеозапису громадських слухань, про порядок ведення протоколу громадських слухань, подання усних та письмових зауважень і пропозицій під час громадських слухань;
- надавати можливість суб'єктові господарювання викласти основні відомості щодо планованої діяльності та положення звіту з оцінки впливу на довкілля, проблемні питання, що заслуговують на увагу громадськості;
- надавати можливість представникам громадськості ставити запитання суб'єкту господарювання, присутнім експертам та спеціалістам та висловити свою думку;

– забезпечувати ведення обговорення, подання пропозицій та зауважень громадськості з дотриманням регламенту;

– підбивати підсумки громадських слухань та інформувати учасників громадських слухань про те, в який спосіб враховуватимуться зауваження та пропозиції громадськості уповноваженим органом.

Хід та результати громадських слухань оформлюються протоколом громадських слухань, який підписується головою.

Громадські слухання розпочинаються з доповіді головуючого, який коротко інформує присутніх про суть питань, що повинні бути обговорені, про склад учасників та порядок і регламент громадських слухань. Головуючий також повідомляє присутнім інформацію, надану суб'єктом господарювання, щодо оприлюднення ним оголошення про початок громадського обговорення звіту, а також щодо розміщення звіту для ознайомлення у місцях, доступних для громадськості.

Наступним після організатора громадських слухань виступає суб'єкт господарювання. Доповідь суб'єкта господарювання повинна містити:

- короткий опис планованої діяльності;
- основні положення та висновки звіту з оцінки впливу на довкілля;
- інформацію про можливий негативний вплив на довкілля;
- заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля;

– зміст зауважень і пропозицій громадськості, що надійшли до початку громадських слухань.

У разі необхідності після суб'єкта господарювання за його пропозицією виступають інші співдоповідачі, експерти або спеціалісти.

Після доповідей головуючий надає учасникам громадських слухань можливість поставити доповідачам запитання. Суб'єкт господарювання зобов'язаний забезпечити надання відповідей на запитання громадськості в усній формі під час громадських слухань із внесенням їх до протоколу громадських слухань або в письмовій формі після їх закінчення. Суб'єкт господарювання

протягом п'яти робочих днів з дня проведення громадських слухань надає письмові відповіді на усі запитання громадськості, на які він не зміг надати відповідь під час громадських слухань. Відповідь надсилається на адресу особи, що поставила запитання, зазначену в журналі реєстрації учасників громадських слухань. Копії відповідей надсилаються організаторові громадських слухань для долучення до протоколу громадського слухання.

З метою забезпечення належного проведення громадських слухань учасники громадських слухань реєструються у журналі виступів учасників громадських слухань, а порядок виступів визначається відповідно до записів у журналі. Регламент громадських слухань розраховується з урахуванням можливості виступів учасників громадських слухань, не зареєстрованих у журналі.

Усі пропозиції і зауваження, подані під час громадських слухань в усній формі, фіксуються у протоколі громадських слухань. Письмові пропозиції та зауваження, що подаються в ході громадських слухань, реєструються у журналі реєстрації письмових зауважень та пропозицій і додаються до протоколу громадських слухань.

Уповноважений орган або організатор громадських слухань може запросити представників правоохоронних органів для забезпечення правопорядку під час громадських слухань.

Відсутність пропозицій і зауважень громадськості фіксується у відповідному розділі протоколу громадських слухань. У разі неявки представників громадськості на громадські слухання складається відповідний акт, що підписується головою. У такому випадку громадські слухання вважаються такими, що відбулися.

Організатор громадських слухань передає не пізніше ніж через сім робочих днів після проведення громадських слухань уповноваженому органу підписаний протокол громадських слухань з усіма додатками або акт.

Уповноважений орган протягом трьох робочих днів вносить протокол громадських слухань до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Протоколи громадських слухань з усіма додатками та таблиця врахування зауважень і пропозицій громадськості включаються уповноваженим органом до звіту про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим органом до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля одночасно з висновком з оцінки впливу на довкілля.

8 ВИСНОВОК З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ. ПОРЯДОК ФІНАНСУВАННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Уповноважений орган видає висновок з оцінки впливу на довкілля, яким визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Висновок та екологічні умови є обов'язковими для виконання.

Висновок з оцінки впливу на довкілля враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності та може бути підставою для відмови у видачі рішення про провадження планованої діяльності.

При підготовці висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган бере до уваги звіт з оцінки впливу на довкілля та звіт про громадське обговорення.

В описовій частині висновку з оцінки впливу на довкілля наводиться інформація про:

- здійснену процедуру оцінки впливу на довкілля;
- врахування звіту з оцінки впливу на довкілля;
- враховані та відхилені зауваження та пропозиції, що надійшли під час громадського обговорення.

У висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган:

- зазначає тип, основні характеристики та місце провадження планованої діяльності;
- визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності;

– встановлює умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та планованої діяльності;

– встановлює умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;

– встановлює умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків;

– встановлює умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу;

У разі необхідності:

– покладає обов'язок із здійснення компенсаційних заходів;

– покладає обов'язок із здійснення моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля;

– визначає строки та обґрунтовує вимоги щодо здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля;

– визначає порядок, строки та вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу.

– за письмовою згодою із суб'єктом господарювання зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності.

Висновок з оцінки впливу на довкілля надається суб'єкту господарювання безоплатно протягом 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення. До висновку з оцінки впливу на довкілля додається звіт про громадське обговорення.

Уповноважений орган оприлюднює висновок з оцінки впливу на довкілля протягом трьох робочих днів з дня його прийняття, вносить його до Єдиного реєстру.

Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності.

Якщо до отримання рішення про провадження планованої діяльності внесені зміни до проєктної документації, оцінка впливу на довкілля здійснюється повторно.

Висновок з оцінки впливу на можуть бути використані для отримання інших документів дозвільного характеру.

Уповноважений орган може утворювати експертні комісії з оцінки впливу на довкілля, члени яких призначаються строком на три роки. Уповноважений центральний орган веде реєстр експертів, з числа яких можуть призначатися члени експертної комісії з оцінки впливу на довкілля.

Положення про експертну комісію з оцінки впливу на довкілля, кваліфікаційні вимоги до експертів та порядок ведення реєстру експертів затверджуються уповноваженим центральним органом.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності надають інформацію про нього уповноваженим органам. Інформація про рішення про провадження планованої діяльності вноситься уповноваженими органами до Єдиного реєстру.

Висновок з оцінки впливу на довкілля, дії чи бездіяльність органів влади у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, безпідставне та необґрунтоване неврахування участі громадськості є підставами для скасування висновку з оцінки впливу на довкілля в судовому порядку.

За проведення громадського обговорення в процесі оцінки впливу на довкілля справляється плата, за рахунок якої оплачуються: експертні послуги членів експертних комісій, організація громадських слухань.

Розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля затверджується уповноваженим центральним органом за погодженням з Мінекономрозвитку. Розмір плати визначається згідно з категорією видів планованої діяльності з огляду на масштаби очікуваного впливу,

кількість обов'язкових громадських слухань, кількість зачеплених держав, та диференціюється з урахуванням:

– здійснення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, якщо вплив такої діяльності не виходить за межі області;

– здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля.

Суб'єкт господарювання вносить плату за проведення громадського обговорення на рахунок, визначений уповноваженим органом, до подання звіту з оцінки впливу на довкілля.

Документ, що підтверджує внесення плати за проведення громадського обговорення, подається суб'єктом господарювання разом із звітом з оцінки впливу на довкілля.

Плата за проведення громадського обговорення зараховується до відповідних спеціальних фондів державного бюджету або до спеціальних фондів місцевих бюджетів.

Оплата праці членів експертних комісій, організації громадських слухань та забезпечення громадського обговорення за транскордонною процедурою здійснюється на договірних засадах.

9 ПІСЛЯПРОЄКТНИЙ МОНІТОРИНГ.

ОЦІНКА ТРАНСКОРДОННОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Якщо це передбачено висновком з оцінки впливу на довкілля, суб'єкт господарювання забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля.

Порядок, строки і вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу визначаються у висновку з оцінки впливу на довкілля.

За результатами післяпроектного моніторингу, за потреби, суб'єкт господарювання та уповноважений орган, узгоджують вжиття додаткових заходів і дій із запобігання впливу господарської діяльності на довкілля.

Якщо під час провадження господарської діяльності, щодо якої здійснювалася оцінка впливу на довкілля, виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля та якщо такий вплив не був оцінений під час здійснення оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження такої планованої діяльності за рішенням суду підлягає скасуванню, а діяльність – припиненню.

Планована діяльність, яка може мати значний негативний транскордонний вплив на довкілля, підлягає оцінці транскордонного впливу на довкілля відповідно до міжнародних договорів України до прийняття рішення про провадження такої планованої діяльності.

Оцінка транскордонного впливу на довкілля здійснюється за рішенням уповноваженого центрального органу. Рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля приймається уповноваженим центральним органом відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України, на підставі наявної інформації щодо планованої діяльності або звернення іноземної держави.

Залежно від місця провадження планованої діяльності оцінка транскордонного впливу на довкілля здійснюється:

- за процедурою держави походження – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території України;

- за процедурою зачепленої держави – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території іноземної держави.

У разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження уповноважений центральний орган протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення оповіщає держави, довкілля яких може зазнати значного негативного транскордонного впливу.

Оповіщення містить інформацію про плановану діяльність, у тому числі про її можливий транскордонний вплив, можливе рішення та процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля планованої діяльності. В оповіщенні зазначається строк, що надається зачепленій державі для надання відповіді щодо участі в оцінці транскордонного впливу на довкілля, який не може становити

менше 30 днів. Цей строк починає обраховуватися з дня отримання оповіщення зачепленою державою.

Уповноважений центральний орган припиняє процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля у разі відмови зачеплених держав брати участь у цій оцінці чи у разі відсутності відповіді зачеплених держав.

У разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надаються уповноваженим центральним органом. У такому разі звіт з оцінки впливу на довкілля має включати оцінку транскордонного впливу, а звіт про громадське обговорення – розділ щодо громадського обговорення громадськістю інших держав. До звіту з оцінки впливу на довкілля додаються протоколи як результат консультацій із зачепленою державою.

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку та переклад проекту оповіщення зачеплених держав, звіту з оцінки впливу на довкілля іноземною мовою.

Уповноважений центральний орган проводить консультації із зачепленою державою, а також спільно із зачепленими державами забезпечує громадське обговорення громадськістю цих держав планованої діяльності.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля схвалюється Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, склад та порядок діяльності якої визначаються Кабінетом Міністрів України, та є обов'язковим для виконання на території України. Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля після схвалення Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті затверджується уповноваженим центральним органом та є невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля вноситься уповноваженим центральним органом до Єдиного реєстру.

Уповноважений центральний орган повідомляє всі зачеплені держави про рішення про провадження планованої діяльності, що підлягала оцінці транскордонного впливу на довкілля, та оприлюднює інформацію про нього на своєму офіційному веб-сайті в мережі Інтернет.

Участь України в оцінці транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави забезпечується уповноваженим центральним органом та передбачає:

- направлення звернення іноземній державі стосовно необхідності здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- надання відповіді на оповіщення із зазначенням зацікавленості брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля;
- участь у консультаціях між державою походження та іншими зачепленими державами щодо наданих матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- організацію спільно з іншими державами участі громадськості.

Уповноважений центральний орган оприлюднює своє рішення про здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави, сприяє громадському обговоренню матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля та їх врахуванню, а також повідомляє громадськість про рішення про провадження планованої діяльності, прийняте державою походження.

З метою поліпшення управління процедурою оцінки транскордонного впливу на довкілля можуть утворюватися спільні органи з іншими державами. Статус і порядок функціонування таких органів визначаються двосторонніми чи багатосторонніми угодами.

10 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОЦІНКУ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ. ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Правопорушеннями у сфері оцінки впливу на довкілля є:

- надання завідомо неправдивих чи неповних відомостей про вплив на довкілля планованої діяльності;
- порушення встановленої законодавством процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, у тому числі порядку інформування громадськості та порядку проведення громадського обговорення і врахування його результатів;
- неврахування результатів оцінки впливу на довкілля при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності;
- підготовка завідомо неправдивого звіту з оцінки впливу на довкілля чи завідомо неправдивого висновку з оцінки впливу на довкілля;
- незаконне втручання у підготовку та надання висновку;
- провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої оцінки;
- недотримання під час провадження господарської діяльності екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішенні про провадження планованої діяльності та проєктах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів.

Особи, винні в порушенні законодавства про оцінку впливу на довкілля, притягаються до дисциплінарної, адміністративної, цивільної чи кримінальної відповідальності.

Діяльність суб'єктів господарювання, що провадиться з порушенням законодавства про оцінку впливу на довкілля, може бути тимчасово заборонена або припинена.

Рішення про тимчасову заборону або припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про оцінку впливу на довкілля приймається судом за позовом Держекоінспекції.

Підставою для припинення діяльності підприємства чи окремих його одиниць обладнання є провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої оцінки.

Надання неправдивих відомостей про вплив на довкілля планованої діяльності, порушення вимог щодо здійснення оцінки впливу на довкілля, у тому числі порядку інформування громадськості та порядку проведення громадського обговорення і врахування його результатів, тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, втручання у підготовку висновку з оцінки впливу на довкілля, відмова уповноваженим органом виконавчої влади у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля з підстав, не встановлених законом, тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неоприлюднення інформації, обов'язкове оприлюднення якої передбачено законами України, несвоєчасне внесення документів до Єдиного реєстру з оцінки впливу у на довкілля, обмеження доступу до інформації, внесеної до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень тягне за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

11 ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ЄДИНОГО РЕЄСТРУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля визначається Кабінетом Міністрів України.

Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля (нормативно-правові акти, методичне забезпечення та довідкова інформація);
- доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет Реєстру;
- централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля;
- вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт Реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Адміністратором Реєстру, що відповідає за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі, є Міндовкілля.

Програмні засоби ведення Реєстру забезпечують неможливість виправлень вже внесеної інформації або документів.

У Реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються такі документи щодо планованої діяльності:

- повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля;
- вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, (у разі подання);
- зауваження і пропозиції або умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на

довкілля, надані уповноваженим центральним органом та/або уповноваженим територіальним органом (у разі надання);

- рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);

- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;

- оголошення про проведення повторних громадських слухань (у разі проведення);

- звіт з оцінки впливу на довкілля;

- будь-яка інша надана суб'єктом господарювання додаткова інформація, необхідна для розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);

- заява про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності (у разі подання);

- висновок з оцінки впливу на довкілля/рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);

- рішення про анулювання висновку про оцінку впливу на довкілля (у разі прийняття);

- звіт про громадське обговорення;

- рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі проведення);

- рішення про провадження планованої діяльності.

Усі документи з оцінки впливу на довкілля в електронному вигляді подаються суб'єктом господарювання уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу через електронний кабінет Реєстру. Підтвердження факту і часу одержання документів уповноваженим органом здійснюється програмними засобами ведення Реєстру шляхом надсилання повідомлення на електронну адресу суб'єкта господарювання.

12 ЗАКОНОДАВСТВО ЄС У СФЕРІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Нормативно-правові акти ЄС у сфері оцінки впливу на довкілля, імплементація яких здійснюється згідно із схваленими КМУ планами:

– Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 р. про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище;

– Директива 2003/4/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 28 січня 2003 р. про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви Ради 90/313/ЄЕС;

– Директива 2003/35/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 травня 2003 р. про забезпечення участі громадськості у розробленні деяких планів та програм, що стосуються навколишнього природного середовища, та внесення змін і доповнень до Директив Ради 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС щодо участі громадськості та доступу до правосуддя;

– Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище.

Основні принципи нормативно-правових актів ЄС у сфері оцінки впливу на довкілля:

– держави приймають законодавчі положення, необхідні для того, щоб перед наданням дозволу проєкти, що можуть мати відчутні наслідки для навколишнього природного середовища, підлягали процедурі запиту дозволу, а також оцінці, що стосується їх наслідків;

– оцінка наслідків для навколишнього природного середовища ідентифікує, описує та оцінює наслідки від проєкту на наступні фактори: населення і здоров'я людини; біорізноманіття; ґрунт, воду, повітря, клімат та ландшафт; матеріальні блага та культурну спадщину;

– компетентний орган виносять ухвалу, на підставі оцінок впливу на навколишнє середовище;

– визначення повинно бути доступні для громадськості.

Згідно з Конвенцією про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті кожна Сторона вживає заходів стосовно запобіганню значному шкідливому транскордонному впливу запланованих видів діяльності:

1. Нафтоочисні заводи продуктивністю 500 тонн або більше на день.
2. Теплові електростанції потужністю 300 мегават або більше, атомні електростанції.
3. Установки, які призначені виключно для виробництва або збагачення ядерного палива.
4. Великі установки для доменного та мартенівського виробництв та підприємства кольорової металургії.
5. Установки для вилучення азбесту та переробки і перетворення азбесту з річним виробництвом більш ніж 20000 тонн готової продукції;
6. Хімічні комбінати.
7. Будівництво автомагістралей, швидкісних доріг*, трас для залізничних шляхів далекого сполучення та аеропортів з довжиною основної злітно-посадочної полоси у 2100 метрів або більше.
8. Нафто- та газопроводи з трубами великого діаметру.
9. Торгові порти, які допускають прохід суден водотоннажністю більш ніж 1350 тонн.
10. Установки по видаленню відходів для спалювання, хімічної переробки або захоронення токсичних та небезпечних відходів.
11. Великі греблі та водосховища.
12. Діяльність по забору підземних вод, якщо річний обсяг води, яка забирається, досягає 10 мільйонів кубічних метрів або більше.
13. Виробництво целюлози та паперу з одержанням на день 200 або більше метричних тонн продукції.
14. Великомасштабне видобування, вилучення та збагачення на місці металевих руд та вугілля.
15. Видобування вуглеводнів на континентальному шельфі.

16. Великі склади для зберігання нафтових, нафтохімічних та хімічних продуктів

17. Вируб лісів на великих площах.

13 СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА

Метою Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, зокрема здоров'я населення, шляхом:

– забезпечення такого стану, коли екологічні питання, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення, ретельно враховуються під час розробки планів і програм;

– сприяння розглядові питань занепокоєності стосовно екологічних проблем, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, під час розробки політики й законодавства;

– установлення чітких, прозорих та ефективних процедур стратегічної екологічної оцінки;

– забезпечення участі громадськості в стратегічній екологічній оцінці;

– урахування за допомогою цих засобів питань занепокоєності стосовно екологічних проблем, у тому числі пов'язаних зі здоров'ям населення, під час заходів і в документах, які розробляються для забезпечення дальшого сталого розвитку.

Закон України Про стратегічну екологічну оцінку регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою та виконання яких

передбачатиме реалізацію видів діяльності, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється у процесі розроблення документа державного планування до його подання для затвердження. Здійснення стратегічної екологічної оцінки забезпечує замовник.

Етапами стратегічної екологічної оцінки є:

- 1) визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- 2) складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- 3) проведення громадського обговорення та консультацій, у разі необхідності, транскордонних консультацій;
- 4) врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- 5) інформування про затвердження документа державного планування;
- 6) моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку, результати громадського обговорення та консультацій, а також результати транскордонних консультацій, враховуються в документі державного планування.

Замовник забезпечує складання звіту про стратегічну екологічну оцінку після врахування зауважень і пропозицій, отриманих у процесі громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку складається до затвердження документа державного планування та містить з урахуванням змісту і рівня деталізації документа державного планування, сучасних знань і методів оцінювання таку інформацію:

- 1) зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;

2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування;

6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3–5 та 10–15 років відповідно, а за необхідності – 50–100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки);

9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);

11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку підписується всіма його авторами із зазначенням їхньої кваліфікації.

У складі містобудівної документації звітом про стратегічну екологічну оцінку для проєктів містобудівної документації є розділ «Охорона навколишнього природного середовища».

Проєкт документа державного планування та звіт про стратегічну екологічну оцінку оприлюднюються на офіційному вебсайті замовника з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості.

Громадськість у межах строку громадського обговорення має право подати замовнику в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) зауваження і пропозиції до проєкту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку. Усі зауваження і пропозиції до проєкту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду замовником. За результатами розгляду замовник враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє. Пропозиції і зауваження, подані після встановленого строку, не розглядаються.

Оприлюднення проєкту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку з метою одержання зауважень і пропозицій не виключає можливості проведення громадських слухань проєкту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку.

За результатами громадського обговорення замовник готує довідку про громадське обговорення, в якій підсумовує отримані зауваження і пропозиції та зазначає, яким чином у документі державного планування та звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, надані відповідно до цієї статті, а також обґрунтовує обрання саме цього документа державного

планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду. До довідки додаються протокол громадських слухань та отримані письмові зауваження і пропозиції. Довідка про громадське обговорення є публічною інформацією.

Замовник здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Екологічне право України : [підручник] / [Под ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги]. – Харків : Право, 2005. – 382 с.
2. Екологічне право. Особлива частина. Повний академічний курс : [підручник] / [Под ред. В. І. Андрейцева]. – Київ : Істина, 2001. – 544 с.
3. Європейська інтеграція у сфері оцінки впливу на довкілля: нормативно-правова база у сфері оцінки впливу на довкілля / [Упоряд. : Є. Алексєєва, С. Вихрист, Д. Скрильнікова]. – Київ : Норма, 2018. – 124 с.
4. Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля [Електрон. ресурс] : інформація та законодавство // М-во захисту довкілля та природ. ресурсів : сайт. – Електрон. дані – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <http://eia.menr.gov.ua/uk#legislation>, вільний (дата звернення: 21.03.2023). – Назва з екрана.
5. Всі документи бази даних «Законодавство України» (станом на 21 березня 2023 р.) [Електрон. ресурс] // Верховна Рада України : офіц. вебпортал. – Електрон. дані – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/ru/a#Find>, вільний (дата звернення: 21.03.2023). – Назва з екрана.

Електронне навчальне видання

КОВАЛЕНКО Юрій Леонідович

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

*(для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання
зі спеціальності 101 – Екологія)*

Відповідальний за випуск *Т. В. Дмитренко*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *Ю. Л. Коваленко*

План 2023, поз. 23Л

Підп. до друку 16.03.2023. Формат 60 × 84/16.
Ум. друк. арк. 2,8.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
№ ДК 5328 від 11.04.2017.